

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
med kopia till kn.nm@regeringskansliet.se
Ert dnr: KN2024/01642

Ulriksdal 19 november 2024

Remissyttrande från Världsnaturfonden WWF gällande KN2024/01642, Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

Sammanfattning

Världsnaturfonden WWF (WWF) motsätter sig de föreslagna författningsändringarna.

WWF finner det anmärkningsvärt att regeringen går vidare med förslag som tagits fram baserade på beräkningar från Svenska Kraftnät som visat sig felaktiga.

WWF gör bedömningen att förslag som ges i promemorian riskerar att strida mot EU-rätten.

Regeringens förslag gällande tillvägagångssättet vid bestämmande av god och maximal ekologisk potential riskerar att innebära överträdelser av vattendirektivet.

WWF är starkt kritiska till att regeringen föreslår en rad ändringar som syftar till att göra undantag till huvudregel. Att överutnyttja möjligheten till undantag är inte förenligt med EU-rätten.

WWF motsätter sig att riktvärdet på 1,5 TWh skrivs in i vattenförvaltningsförordningen.

WWF är kritisk till förslagen som ska göra det lättare att besluta om undantag från art- och habitatdirektivets krav och minimera kvalitetskraven som ska skydda Natura 2000-områden i samband med omprövningen av vattenkraft.

WWF anser att vattenkraftverk som påverkar ett Natura 2000-område på ett sätt som normalt skulle kräva tillstånd enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken borde tillståndsprövas i stället för att omprövas.

WWF ser allvarligt på den låga ambitionsnivå som regeringen uppvisar på miljöområdet, vilket nu manifesteras genom den aktuella promemorian, där skyddet för hotade arter och rinnande vatten får stå tillbaka mot vattenkraftsbranschen och där regeringen uteslutande tagit till sig vattenkraftsbranschens synpunkter (se ex. Energiföretagens position 2022). WWF motsätter sig inte behovet av vattenkraften, men det får inte ske på bekostnad av miljön. Den låga ambitionsnivå som regeringen ger uttryck för leder till att det kommer vara svårt för Sverige att nå flera av de svenska miljökvalitetsmålen vilket kan leda till att unika arter och fiskbestånd slås ut.

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

Nedan följer våra synpunkter där regeringens föreslagna förändringar i regelverken innebär att ambitionsnivån, då det gäller miljöstatusen i svenska vattendrag, sänks kraftigt.

Inledande synpunkter

Svenska kraftnäts beräkningar

Författningsförslagen i promemorian grundar sig på beräkningar som gjordes av Svenska kraftnät på uppdrag av regeringen och som redovisas i *Att kartlägga de konsekvenser för elsystemet som omprövning av vattenkraften medför m.m (Svk 2023/610)*. Beräkningarna har dock visat sig vara felaktiga.

I det uppdaterade underlaget från Svenska kraftnät (PM: Uppdateringar och rättelser avseende åiterrapportering av regeringsuppdrag, Svk 2023/610), står det tydligt: *De uppdaterade beräkningsresultaten innebär ett resultat som uppvisar en acceptabel påverkan på elproduktion för analys år 2027, dock kvarstår en risk för oacceptabel påverkan eftersom det bland annat kvarstår en stor osäkerhet i behovet av miljöanpassning med anledning av särskilda krav på grund av Natura 2000. Det står vidare: "Elproduktionsförlusterna blir cirka en tredjedel i jämförelse med regeringsuppdraget, från 4,2 till 1,4 TWh eller 3,4 till 1,2 TWh för miljöalternativ D respektive E."* Detta indikerar starkt på att hela lagförslaget är utan laglig grund eftersom den är gjord på felaktigt underlag.

Regeringens uppdrag är att balansera energi- och miljömål, inte att maximera vinsterna för vattenkraftsindustrin. Processen som helhet, där en hastigt beslutad paus av omprövningarna följts av tre förlängningar av samma paus, allt beslutat i en ordning som starkt kan ifrågasättas utifrån grundlagsskyddade kraven på beredning, den påstådda oron att omprövningarna skulle leda till oacceptabel påverkan på vattenkraftens förmågor, såsom elproduktion och reglerförmåga och remitteringen av dessa författningsförslag – framtagna utifrån felaktiga beräkningar – framstår som alltmer befängd.

Förslagets förenlighet med vattendirektivet – undantag blir huvudregel

Europeiska kommissionen har tidigare riktat kritik mot Sveriges genomförande av vattendirektivet. Kommissionen drev ett överträdelseärende mot Sverige (överträdelsennummer 2007/2239). Kommissionen beslutade att avsluta ärendet efter att Sverige infört ett nytt regelverk för omprövning av vattenkraftverk och dammar för produktion av vattenkraftsel, där lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019.

Det framgår av Regeringskansliet Faktapromemoria 2018/19: FPM41, daterad 1 april 2019, att kommissionen bland annat lämnar följande rekommendation till Sverige gällande vattendirektivet.

"På grundval av resultaten från den andra omgången förvaltningsplaner för vattendistrikt uppmanas Sverige att vidta bl.a. följande åtgärder: (...)

- *vidta alla åtgärder som krävs för att minska antalet undantag så mycket som möjligt för nästa cykel så att vattendirektivets mål uppnås i tid, (...)"*

Det är en grundläggande rättslig princip inom EU-rätten, som också bekräftas av EU-domstolens praxis, att undantag ska tillämpas restriktivt. Undantag ska utgöra just undantag och inte bli

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

huvudregel. De förslag som läggs fram i promemorian strider mot den principen och även mot kommissionens rekommendation att vidta alla åtgärder för att minska antalet undantag. Det regeringen vill göra är istället att just göra undantag till huvudregeln och därmed öka antalet undantag.

3. Vattenkraftens betydelse och miljöpåverkan

Regeringens promemoria med förslag på omfattande förändringar i regelverken som styr omprövningsprocessen innebär att miljökraven kraftigt sänks i många svenska vattenförekomster och att energiintresset kommer att väga betydligt tyngre än naturmiljön och den biologiska mångfalden när beslut om nya miljövillkor ska fattas. Dessa förslag, tillsammans med den långa pausen som just nu pågår, leder till att viktiga miljöåtgärder skjuts på framtiden, vilket utgör ett allvarligt hot mot unika arter i strömmande vatten vars överlevnad är beroende av snabba, resoluta miljöåtgärder.

Som WWF har framfört tidigare så kommer de miljöprövningar som enligt gällande plan ska genomföras under 2025, varken inverka på Sveriges elförsörjning eller nuvarande elpriser, då de kan få effekt först om flera år och effekten då blir högst marginell. Det är också viktigt att notera att flertalet mindre vattenkraftverk inte bidrar nämnvärt till elproduktionen idag och kan till och med gå med förlust och vilja lägga ner. Om dessa miljöanpassas eller avvecklas så skulle det inte ha någon direkt påverkan på elproduktionen men det skulle ha en stor naturnytta och få omfattande, positiva effekter på miljön.

Att påstå att det kommer bli brist på el under omprövningsprocessen är absurt när Sverige exporterar ca. 25 TWh varje år. En simulering utförd av Svenska kraftnät indikerar att en miljöanpassning av alla småskaliga vattenkraftverk i Sverige bara skulle medföra en produktionsförlust på ca 0,3 TWh/år (Svenska kraftnät 2019). Detta motsvarar mindre än en halv procent av den totala energiproduktionen från vattenkraft. När det gäller reglerförmåga (minskad baseffekt) så finns det indikationer på att det inte har så stor påverkan på energilagringsbehovet. Inte heller spänningsstabilitet verkar få stora förändringar. Beräkningar visar också på att nederbörden kommer öka i framtiden vilket kan ge en ökad energiutvinning. I framtida scenarier om t.ex. hur elberedskapen påverkas så vill vi återigen påpeka att detta är en lång process då inte alla vattenkraftverk kommer behöva miljöanpassas samtidigt samt att i krissituation så kommer t.ex. korttidsreglering eller minimitappning inte gälla.

5. En väsentligt ändrad fysisk karaktär

Regeringen föreslår att en vattenförekomst som påverkas av en vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel ska anses ha en väsentligt ändrad fysisk karaktär när minst två hydromorfologiska kvalitetsfaktorer kan antas ha sämre än god status eller när den sammantagna påverkan på vattenförekomsten innebär en väsentlig fysisk ändring.

WWF motsätter sig det förslag till definitionen av väsentligt ändrad fysisk karaktär som presenteras, då det inte tar hänsyn till andra viktiga aspekter. Väsentligt ändrad fysisk karaktär måste också bedömas utifrån faktorer så som konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd. Endast om åtgärder kopplade till alla dessa faktorer har genomförts utan att statusen har

förbättrats i dessa fall kan den aktuella vattenförekomsten förklaras ha ändrats på väsentligt sätt genom vattenkraft. WWF vill också påpeka att även om en vattenförekomst förklaras som ett kraftigt modifierat vatten innebär det inte att miljöåtgärder inte behöver vidtas.

För att fullt ut använda och göra en korrekt klassning av klassificeringen Kraftigt modifierat vatten måste det också finnas gediget underlag, vilket i nuläget saknas på grund av bristande miljöövervakning. Det är orimligt att sätta undantag för ett vattendrag när det saknas ordentligt underlag. Hela vattendraget måste kunna beskrivas väldigt detaljerat med biologiska, hydromorfologiska, kemiska och fysikaliska faktorer.

WWF är oroliga att majoriteten av alla vattenförekomster med vattenkraftverk kommer definieras med att ha väsentligt ändrad fysisk karaktär, vilket kommer leda till att de vattenförekomster som idag ska uppnå god ekologisk status kommer klassas som kraftigt modifierat vatten.

Dessa förslag kommer med all säkerhet leda till betydligt mer utredningsarbete, även om det inte skulle leda till att fler vattendrag klassificeras som kraftigt modifierat vatten. Det skulle alltså bli en ökad belastning för berörda myndigheter.

Miljö kvalitetsnormerna för vatten har tagits fram för att säkra Sveriges vattenkvalitet. Där är viktigt att inte tumma på detta syfte, utan titta på synergier och möjligheter när även kraftsystemperspektivet lyfts in. Dessa förmågor och normer ska inte behöva viktas mot varandra, till exempel spänningsstabilitet före vattenkvalitet. Här behöver stor försiktighet iaktas om miljö kvalitetsnormerna ska ses över.

WWF kan inte se annat än att förslaget grundar sig på en önskan om att förenkla en sänkning av miljökraven i de kommande omprövningarna. WWF anser dock att förslaget strider mot vattendirektivets syfte, som bland annat är att hindra ytterligare försämringar och skydda och förbättra statusen hos akvatiska ekosystem. Förslaget strider också mot principen att undantag ska tolkas restriktivt.

6. Betydande negativ påverkan på vattenkraftsproduktion

Regeringen föreslår att en vattenförekomst som har en väsentligt ändrad fysisk karaktär till följd av vattenverksamhet för produktion av vattenkraft ska förklaras som kraftigt modifierat när de åtgärder för förbättringar av vattenmiljön som behövs för att nå god ekologisk status skulle medföra en betydande negativ påverkan på en nationell effektiv tillgång till vattenkraft. Vid bedömningen av om det föreligger risk för en sådan betydande negativ påverkan ska särskild vikt fästas vid riskerna för överskridande av det s.k. HARO-värdet, en nationellt försämrade elberedskap, samt en försämring av reglerförmågan i kraftverk som är särskilt viktiga för reglerförmågan på nationell nivå (reglerbidragsklass 1 och 2).

WWF motsätter sig förslaget.

Om riktvärdet om maximalt 1,5 TWh i produktionsförlust införs i förordningen skapas ett generellt undantag för vattenkraft, som är beslutat på förhand, vilket skulle strida mot vattendirektivet (se till exempel CIS 20). Vattendirektivet är ett miljödirektiv och undantag behöver prövas utifrån de specifika omständigheterna i varje enskilt fall (se vidare WSP:s studie om missbruket av utnyttjande av undantag i svensk vattenförvaltning, Josefsson & Viklund 2022). Regeringen vill

fullt ut utnyttja de möjligheter till undantag som EU-rätten fastslår. Vattenmyndigheten har gjort ett grundligt arbete när kraftigt modifierat vatten utpekats, och är redan fullt utnyttjat. I brist på gediget underlag, som beror bland annat på bristande miljöövervakning, kan man inte göra en klassning. Vattendirektivet syftar till en hög nivå av skydd genom att bevara och förbättra vattenmiljön, undantagen ska därför ses som en sista utväg när inget annat fungerar. Genom sin uppmaning vill regeringen göra undantagen till huvudregel.

I den nationella planen för vattenkraft påpekas att riktvärdet inte finns angivet i någon lagstiftning eller i energiöverenskommelsen från 2016 som låg till grund för propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243), utan bara är ett planeringsmål som Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten tagit fram tillsammans. Riktvärdet baserar sig inte på någon vetenskapligt grundad analys. Det är inte heller remitterat och det ger inte tillräckligt mycket miljöanpassning utifrån vad miljön kräver.

Det framgår i den nationella planen att riktvärdet inte ska ange en gräns för vilka miljövillkor som kan föreskrivas. Riktvärdet är ett relativt godtyckligt valt värde baserat på ett antal förenklade antaganden, vilket framgår till exempel i den nationella planen för vattenkraft (Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten & Svenska kraftnät 2019) och Svenska kraftnäts långsiktiga marknadsanalys 2021 (Svenska kraftnät 2021).

WWF ifrågasätter också att miljöanpassningarna av vattenkraften bör begränsas till 1,5 TWh. Som en jämförelse kan nämnas att enbart förlusterna i distributionsnätet ligger på ca 10 TWh årligen (se Riksrevisionens rapport Statens åtgärder för utveckling av elsystemet från 2023).

7. Fastställande av god ekologisk potential

Regeringen föreslår att det vid bestämmande av den kvalitet vattnet i en vattenförekomst ska ha inte ska ställas längre gående krav på miljöanpassning av vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel än vad EU-rätten kräver. Tillvägagångssättet vid bestämmande av maximal ekologisk potential och god ekologisk potential för ett vatten som förklarats som kraftigt modifierat med avseende på lagring av vatten för kraftproduktion ska regleras på förordningsnivå. Åtgärder för att uppnå god ekologisk potential ska effektivt förbättra vattenmiljön och får inte medföra en betydande negativ påverkan på en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

WWF motsätter sig förslaget.

WWF bedömer att det kan ifrågasättas om förslaget är förenligt med artikel 4.1 c) ii i vattendirektivet, som anger att undantag från kravet på god ekologisk status kan göras genom att förklara en vattenförekomst som kraftigt modifierat.

Det framgår även av bland annat CIS Guidance Document No. 4 och Havs- och vattenmyndighetens vägledning om kraftigt modifierat vatten och ekologisk potential (Rapport 2023:12) att åtgärder som kan komma i fråga vid fastställande av god ekologisk potential ska vara relevanta och ekologiskt effektiva utifrån den specifika ytvattenförekomstens väsentligt ändrade karaktär. Åtgärder som inte medför ekologisk nytta bör inte övervägas.

Därutöver anser WWF inte att regeringen med den föreslagna bestämmelsen uppnår syftet att förtydliga begreppen god ekologisk potential och maximal ekologisk potential. Förslaget leder snarare till större otydlighet.

8. Utformningen av kvalitetskrav för Natura 2000-områden

Regeringen föreslår att kvalitetskrav i en miljökvalitetsnorm för vatten som bestäms i syfte att bidra till uppnåendet av de bevarandemål som följer av att ett område förtecknats som ett Natura 2000-område ska utformas så att de motsvarar den kvalitet på vattenmiljön som behövs med hänsyn till det skyddsintresse som föranlett att området förtecknats.

Vattenförvaltningsförordningens bestämmelse om när ett kvalitetskrav för ett skyddat område senast ska vara uppfyllt ändras redaktionellt på så sätt att den nu passerade tidpunkten, den 22 december 2015, tas bort.

WWF motsätter sig förslagen.

I Sverige finns det idag 40 vattenkraftverk som ligger i ett Natura 2000-område. Därutöver finns det cirka 150 vattenkraft som påverkar Natura 2000-områden även om själva vattenkraftverket är beläget utanför området. Påverkan kan bestå i att vattenkraftverket till exempel utgör vandringshinder eller orsakar ändringar i den naturliga flödesregimen.

Endast ett fåtal Natura 2000-områden som berörs av vattenkraft har uppnått gynnsam bevarandestatus, trots det strikta kravet i artikel 4.1 c) vattendirektivet. Det innebär att det finns ett stort åtgärdsunderskott. WWF anser att det är åtgärdsunderskottet, inte för högt ställda miljökrav, som utgör problemet för skyddade områden.

Förslaget till andra stycket i 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen lyder *"Kvalitetskraven för ett skyddat område som förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 miljöbalken ska motsvara den kvalitet på vattenmiljön som behövs med hänsyn till det skyddsintresse som föranlett att området förtecknats."* Genom att koppla kvaliteten på vattenmiljön direkt till skyddsintresset som föranlett att området förtecknats, riskerar man att direkt sänka ambitionsnivåer eftersom flera Natura 2000-områden har förtecknats med annat skyddsintresse än vattenmiljön som sådan, till exempel arter och livsmiljöer i skogen.

Regeringen anger att 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen i anslutning till här föreslagen ändring även bör justeras redaktionellt och den nu passerade tidpunkten, den 22 december 2015, för när kvalitetskraven för skyddade områden senast skulle ha uppnåtts tas bort. WWF delar inte synen att detta endast blir en redaktionell ändring. Det framgår av artikel 4.1.c) i vattendirektivet när alla normer och mål för skyddade områden senast skulle vara uppfyllda. Slutdatumet i vattendirektivet måste förstås som att EU lagt stor vikt vid vattenförekomster som är skyddade enligt bestämmelserna om Natura 2000 ska uppnå kravet om gynnsam bevarandestatus. Regeringen kan inte välja att ta bort datumet enbart på den grund att Sverige inte lyckats uppfylla kraven innan slutdatumet.

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

9. Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet

Regeringen föreslår ändringar i 24 kap. 10 a § miljöbalken och 4 kap. 12 a § vattenförvaltningsförordningen, med innebörden att tillståndsmyndigheten under vissa förhållanden ska ha möjlighet att besluta om bestämmelser och villkor som inte uppfyller de krav som följer av huvudregeln i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet, när förutsättningar för undantag enligt dessa direktiv är uppfyllda. Dessa villkor ska endast kunna bestämmas efter regeringens tillåtelse.

För verksamheter som på ett betydande sätt påverkar ett Natura 2000-område, innebär detta alltså att tillståndsmyndigheten kan underlåta att besluta om sådana bestämmelser och villkor som behövs för att verksamheten inte ska riskera att skada livsmiljön och störa de arter som avses att skyddas i området.

WWF motsätter sig förslagen.

I promemorian hänvisas till 7 kap. 29 § miljöbalken i fråga om skäl för undantag. Det kan dock ifrågasättas om 7 kap. 29 § miljöbalken utgör ett korrekt genomförande av artikel 6.4 art- och habitatdirektivet.

De skäl som kan föranleda undantag framgår av artikel 6.4 art- och habitatdirektivet. Om en plan eller ett projekt, på grund av att alternativa lösningar saknas, trots en negativ bedömning av konsekvenserna för området måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär, ska medlemsstaten vidta alla nödvändiga kompensationsåtgärder för att säkerställa att Natura 2000 totalt sett förblir sammanhängande. Medlemsstaten i fråga ska underrätta kommissionen om de kompensationsåtgärder som vidtagits. Uppräkningen i artikeln är uttömmande och för att undantag ska kunna meddelas måste alla villkor ska vara uppfyllda. Dessutom ska möjligheten till undantag tillämpas restriktivt.

WWF anser att det kan ifrågasättas om de föreslagna bestämmelserna på ett korrekt sätt genomför EU-rätten. Enligt art- och habitatdirektivet ska Natura 2000 totalt sett beaktas, medlemsstaten vidta alla nödvändiga kompensationsåtgärder för att säkerställa att Natura 2000 totalt sett förblir sammanhängande. Den föreslagna regleringen tittar endast på det föreslagna området, kompensationen ska göras så att syftet med att skydda det berörda området kan tillgodoses, vilket alltså är en begränsning i relation till kravet i art- och habitatdirektivet.

WWF bedömer att regeringens tillåtlighetsbeslut enligt den föreslagna undantagsbestämmelsen i 24 kap. 10 a § miljöbalken strider mot Högsta domstolens dom i NJA 2013 s 613. Den föreslagna tillåtlighetsprövningen inbegriper en prövning av om verksamheten kan bedrivas trots att den skadar livsmiljöer eller medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Mark- och miljödomstolarna ska, enligt förslaget, sedan vara bundna till regeringens tillåtlighetsprövning i den efterföljande processen med omprövningen och villkorssättningen för moderna miljövillkor. Högsta domstolen underkände denna typ av uppdelning i NJA 2013 s 613.

WWF anser att ifråga om vattenkraftverk som påverkar ett Natura 2000-område på ett sätt som normalt skulle kräva tillstånd enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken så borde denna vattenverksamhet tillståndsprövas i stället för att omprövas.

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

10. En förbättrad samverkan inför omprövning

Omprövningarna av vattenkraften är nu inne på sin fjärde paus och endast ett fåtal av de anläggningar som omfattas av den nationella planen har varit uppe till prövning i domstol. Med bristande underlag har det varit svårt för expertmyndigheterna att uttala sig om miljöanpassningarnas påverkan på elsystemet. Detta beror delvis på att samverkan inte har fungerat fullt ut då verksamhetsutövare inte alltid kommit in med relevant eller tillräckligt underlag och delvis på brist av miljöövervakning. Det behövs bättre underlag för att samverkan ska fungera smidigt. WWF är också starkt kritiska till att man på förhand begränsar och försöker styra utfallet från prövningarna, i stället för att låta behov och naturvärden avgöra vilken miljöhänsyn som kraftverken behöver ta.

12. Möjlighet att utse ytterligare ledamöter vid vattendelegationerna

Regeringen föreslår att vattendelegationerna ska kunna ha upp till tolv ledamöter.

WWF motsätter sig förslaget.

Syftet med elva ledamöter är att ha ett ojämnt antal så det blir en utröstning. WWF kan inte se att det finns några rimliga motiv till att ytterligare lägga till en ledamot. Syftet med dessa förslag verkar närmast som att kraftindustrin vill ha in en till branschrepresentant. WWF ser kritiskt på regeringens ambition att även i detta led låta kraftindustrins intressen väga över i relation till miljöintresset.

14. Konsekvenser

Konsekvenser för miljön

Prioriteringen av elproduktion och branschens vinster riskerar att förstöra de sista levande vattendragen och försämra redan sårbara ekosystem. I världen har bestånden av sötvattensarter minskat med hela 85 % sedan 1970, enligt WWF:s rapport *Living Planet Report 2024*, den största minskningen av någon artgrupp. Förlust av livsmiljöer och hinder av migrationsvägar är ansvariga för ungefär hälften av hoten. Den negativa påverkan från vattenkraften är den viktigaste orsaken till att två tredjedelar av Sveriges vattendrag inte når god ekologisk status. Vi ser minskade fiskbestånd men också erosion av stränder, utarmad glesbygd, Östersjön på gränsen till kollaps bland annat på grund av dammar som hindrar vattnets kretslopp, samt förstörda livsmiljöer för arter som är beroende av fria vattendrag. Många vattenkraftverk i dag drivs helt utan, eller med otidsenliga miljövillkor. Andra verksamheter har behövt anpassa sig till ändrade regler och bestämmelser, medan vattenkraften fortfarande inte har uppdaterade villkor, men har dessutom fått sänkt fastighetsskatt.

Vattenkraftens miljöfond etablerades som finansiellt stöd till vattenkraftsägare som har anläggningar anslutna till den nationella planen för att anpassa sina kraftverk till moderna miljövillkor. I utbyte mot det här fick de stora vattenkraftsbolag som bildat fonden en sänkning på sin fastighetsskatt. I och med att fonden också har tagit en paus, så borde fastighetsskatten återgå till den ursprungliga nivån. Det är också beklagligt att inte alla pengar från den sänkta fastighetsskatten går till miljöåtgärder.

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

EU-rättsliga konsekvenser

I promemorian görs endast en ytlig redogörelse för EU-rättsliga konsekvenser. Dessutom handlar konsekvensbeskrivningen uteslutande om det tidigare överträdelseärendet mot Sverige samt hur de föreslagna bestämmelserna *"bedöms kraftigt öka förutsättningarna för en tidseffektiv prövning med hög kvalitet, något som bidrar till att Sverige får förutsättningar att säkerställa efterlevnad av EU-rättens krav vad gäller vattenkvalitet."* WWF är starkt kritiska till att regeringen inte i någon del lyfter aspekter där Sverige riskerar att bryta mot EU-rätten om de föreslagna bestämmelserna införs.

Övrigt

WWF vill att processen, som ska förse svensk vattenkraft med moderna miljövillkor, återupptas utan dröjsmål. Omprövningsprocessen kommer den 1 juli 2025 fördröjts med 29 månader. Detta i sin tur försenar hela processen vilket betyder att arter, ekosystem och värdefulla Natura 2000-områden riskerar att slås ut och ovärderliga ekosystemtjänster gå förlorade. Detta är ohållbart och oansvarigt beteende från Regeringen. WWF ser också allvarligt på att regeringen verkar ta så lätt på att Sverige inte genomför EU-rätten och därmed riskerar förnyad kritik från EU och i förlängningen böter. Vi anser att omprövningsprocessen kan fortsätta enligt den nationella planen och ser inte behov av några stora förändringar i regelverket, som dessutom är baserade på felaktiga beräkningar. Vi vill understryka att den nationella planen är adaptiv och att det tydligt framgår i planen att myndigheterna ska ta fram förslag till eventuella ändringar som behövs för att hålla planen uppdaterad och aktuell med hänsyn till hur arbetet fortskrider och anpassas till de individuella fallen.

För Världsnaturfonden WWF

Gustaf Lind
Generalsekreterare

Jill Staveley Öhlund
Sakkunnig sötvatten